

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus I. In quibus resideat potestas condendi leges?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

ditioni subjecta sunt, inter quæ non est lex & potestas ipsius Christi Divini legislatoris. Quod additur de voto, & juramento, matrimonio rato, non est ad rem, quia hæc sunt juris Divini naturalis, de quo jam in Disputatione dictum, non esse formalem dispensationem sed tantum materiale, ex morali immutatione voluntatum, quæ Summo Pontif. tanquam supremo Pastori sunt subditæ.

Ad 2. optima est responsio August. à V. M. disp. 6. q. 2. Volaterranum, ex quo desumpta est illius dispensationis fabula, sic habere: *Nor-*

wegia Innocentii VIII. Pontificis concessione permissum sine calice vino sacrificare, quod ob immensa frigora vinum in ea regione importatum accescat. Ubi non dicitur sine vino, sed sine calice; imò supponitur consecratio cum vino: ideoque exponi potest, concessam Norwegis facultatem in aliquo vase clauso vinum consecrandi, ne de facili congelari posset: nève vinum mediante congelatione à frigore acedinem patiatur. Quicquid sit, una hirundo non facit ver, & unius scriptoris autoritas tanti non est, ut ipsi omnium ferè Doctorem cæcus assurgat.

DISPUTATIO XXXIV.

DE

Lege humana positiva & scripta secundum se.

ad q. 95.

Cùm plurima sint in moribus humanis, quæ lex naturalis & Divina positiva indeterminata relinquit, humanæ communitati necesse fuit, ut per leges positivas ulteriorem morum disciplinam obtineret, quæ circa particulares actus dirigeretur, earumque metu malorum coerceretur audacia, & tuta esset inter improbos innocentia, ut inquit Isidorus relatus à S. D. q. 95. a. 1. Hanc legislativam potestatem hominibus à DEO datam frequenter contra Hæreticos restatur sacra Pagina Prov. 8. *Per me Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt.* Rom. 13. *Qui potestati resistit, DEI ordinationi resistit, &c.* Eandem à lege naturæ derivatam & dependentem agnoscit S. D. citat. a. 2. Cùm enim omnis lex humana debeat esse iusta & rationabilis, etiam debet esse conformis ad regulas rationis, quas inter eminet lex naturæ. Dividitur hæc potestas in Ecclesiasticam, & Civilem, seu politicam, juxta duplicem hominum communitatem: eùm enim sit duplex finis, in quem homines oportet dirigi: unus felicitatis temporalis, & naturalis; alter spiritualis, æternæ, & supernaturalis; ita duplex est hominum communitas, una politica & Civilis, altera Ecclesiastica; illam Civilibus, hanc Ecclesiasticis legibus oportet dirigi; nam *ubi non est gubernator, populus corrumpitur.* Prov. 11.

ARTICULUS I.

In quibus resideat potestas condendi leges?

SUMMARIUM.

1. Dividitur lex in generalem & particularem.	13. Similiter Concilium Oecumenicum.
2. In preceptivam & penalem.	14. Sed quid, Sede vacante, vel tempore schismatis?
3. In favorabilem & odiosam.	15. Episcopus competit potestatem legislativam dependentem à Summo Pontif.
4. In Ecclesiasticam & civilem.	16. Exponuntur textus S. Scripturae in speciem contrarii.
5. Potestas legislativa non est in aliquo homine ex natura rei.	17. Potestas legislativa etiam competit Prælati habentibus jurisdictionem quasi episcopalem.
6. Data fuit ab autore natura integris communitatibus.	18. Qualis potestas leges ferendi conveniat Concilio Nationali?
7. Ab istis translata in supremos Magistratus.	19. Qualis legato, vel Nuncio Apostolico?
8. Imperator potest leges facere pro toto & solo Imperio.	20. Qualis Cardinalibus?
9. Summus Pontifex potest ferre leges civiles pro suo statu Ecclesiastico.	21. Qualis Capitulo Sede vacante.
10. Qua potestate Sum. Pont. deroget legibus Imperatoris, vel disponat de regnis.	
11. Etiam femina legitima hæres regni gaudet potestate legislativa.	
12. Summus Pontif. habet potestatem legislativam Ecclesiasticam jure Divino.	

§. I.

Varia divisiones legis Scriptæ.

Lex scripta, quæ est constitutio, dicitur, esse que imperium, seu ordinatio rationalis ab habente legitime

legitimam potestatem pro bono communi edita, dividi potest primò in *generalem*, & *particularem*. Illa est, quæ fertur à Summo Principe, puta Summo Pontif. Imperatore, vel Rege. Particularis, quæ fertur ab inferiori & subalterno Prælato vel Principe.

2. Dividitur secundò in *præceptivam*, & *pœnalem*. Præceptiva est, quæ aliquid absolute præcipitur, vel prohibetur absque adjunctione alicujus pœnæ in transgressores statuta; ut est v. g. præceptum Ecclesiasticum diebus festivis audiendi Sacrum.

Pœnalis est, quæ transgressori pœna vel multa injungitur, quæ pœna si sit capitalis, specialiter *Sanctio* nominatur: l. 41. ff. de pœnis. Hæc rursus subdividitur in purè pœnalem & mixtam. Purè pœnalis est, per quam sub conditione alicujus actus positi directe pœna vel multa injungitur, ut si lex dicat: Qui frumentum è provinciâ evertit, solvat 20. solidos. Mixta est, quæ simul actum prohibet, & pœnam taxat, eaque rursus subdividitur in copulative & disjunctivè mixtam. Disjunctivè, cum sub disjunctioe aut actus prohibetur, aut pœna imponitur, e. g. aut frumentum non evertito, aut 20. solidos pendito. Copulative, cum actui prohibito sine disjunctioe pœna jungitur, ut frumentum provinciâ non evertito sub pœna 20. solidorum.

3. Rursus dividitur lex in *favorabilem* & *odiosam*. Favorabilis est, quæ principaliter fertur in alienius favorem, licet in alterius odium redundet: odiosa est, quæ principaliter fertur in alicujus odium, vel pœnam, quamvis etiam cedat in alterius favorem, de quibus est regula Juris 15. in 6. quòd leges favorabiles amplam, odiosæ strictam patiuntur interpretationem.

4. Porro cum genus humanum non solum indigeat directione in ordine ad bonum honestum contentum intra limites rationis naturalis, vel ad externam & temporalem felicitatem; sed etiam ad bonum honestum ordinis supernaturalis, ad spiritualem animæ salutem, æternamque felicitatem comparandam, ideo lex, eique correspondens potestas legislativa dividitur præcipuè in *Ecclesiasticam*, & *Politicam*, seu Civilem; quarum ista temporalem, illa spiritualem & æternam subditorum felicitatem primariò intendit. Utraque suas habet subdivisiones, de quibus Canonice Tit. 2. de Constitut.

§. II.

Potestas ferendi leges Civiles.

Quæres primò: An civilis potestas legislativa ex natura rei existat in aliquo homine, vel familia singulari.

Respond. negativè. Nam naturæ indulto omnino homo liber nascitur: ipseque Adamus, tamen quoad propagationem esset caput naturale omnium hominum, non tamen majorem, quàm œconomicam potestatem habuit in suos descendentes, neque enim fuit ipsi dictum, ut præfesset hominibus, sed *piscibus maris, & volatilibus cæli, ac bestis terre*. Cumque eadem sint in cunctis hominibus naturæ principia, non esset major ratio, cur ejusmodi potestas uni potius, quàm alteri competere,

Est tamen hæc potestas data integris civitatibus ab auctore naturæ, per modum proprietatis morales politicæ communicatam consequentis. Cum enim naturalis instinctus hominibus dictaret, ne pecorū ritu solitarii & vagi, sed in communem societatem adunati conviverent, idque sine legum adminiculo obtineri, ac retineri non possit; consequens erat, ut hominibus inter se aggregatis potestas fieret certis legibus communitatem stabilendi, & felicitatem communem tuendi; siquidem DEUS & natura in necessariis nunquam deficiunt.

Quam potestatem quia populus in unum aut plures à se transferre potuit, & ita foedente experientiæ ac necessitate modò liberalius, modò limitatiùs actu transiit, hinc legislativa potestas modò in uno, modò in pluribus juxta statum Monarchici & Aristocratici diversitatem relictæ, non immediatè, sed mediante populi consensu DEO concessa. Nec refert, quòd aliquando Monarchicum regimen à tyrannicæ invasionis [ut in Nemro] vel armorum violentiæ initium sumpsit; nam & regimen tyrannicè ceptum tractu temporis, unanimi subditorum consensu, in justam Monarchiam mutari, & jure belli integri populi sub jugum mitti poterunt.

Quæres secundò. Quanta sit Imperatoris potestas ferendi leges?

Respond. Quemadmodum Principibus ac Rebus publicis supremam Jurisdictionem habentibus competit potestas tantum in regnis & provinciis sibi subiectis ferendi leges, extra quas neminem ligant; [nam *extra territorium jus dicenti non paritur impune, l. ult. ff. de jurisd.*] sic potest Imperatorem leges ferre pro toto imperio, non verò pro toto orbe, & provinciis imperio non subiectis: neque enim amplius est, qui velit ire in sententiam Bartoli, dominium totius orbis Imperatori adulatoriè asserentis. Siquando igitur Imperatoris leges etiam extra imperium observantur, uti de regno Lusitanie testatur Casp. p. 22. §. 1. obligatio non ex illarum, sed propriarum regni constitutionum virtute nascitur.

Quæres tertio. An Summus Pontifex habeat potestatem leges civiles ferendi? Certum est Summum Pontificem habere potestatem ferendi leges civiles in statu Ecclesiastico, seu terris Romanæ Ecclesiæ ex Principum donatione subiectis: in has quippe ditiones temporalis Principis auctoritate fungitur. De aliis verò terris & provinciis

Respondeo. Summus Pontifex non habet potestatem leges Civiles extra statum Ecclesiasticum ferendi. Ita Suar. Bellam. & communis DD. Ratio est, quòd jurisdictio, quam Sum. Pont. à Christo accepit, est potestas clavium regni cælestis, quæ per se & directè tantum extenditur ad bonum spirituale fidelium: adeoque directè se non extendit ad bonum temporale & politicum, nec proinde extra suum territorium de illa potest. disponere, ut ipsa Summorum Pontificum confessione ostendit Clariss. Lombardus in Sac. cerdot. Reg. l. 1. §. 5.

Nec obstat, quòd Sum. Pont. quandoque potest legem contrariam derogat legibus Imperatoris, quare

quatenus animarum salutem adversantibus: ita quippe in c. vigilante & c. fin. de præscr. abrogavit legem civilem permittentem præscriptionem cum mala fide. in c. cum haberet, de eo, qui duxit in matrimonium, præcipit, illegitimis liberis alimenta præberi, quæ per leges civiles denegantur; imò sapius de integris regnis disponit; ita Zacharias Pont. Childericus III. Regi exauctorato ad ipsorum Francorum preces Pipinum substituit. Leo III. in Carolum M. jus Occidentalis Imperii transtulit. Innocentius IV. in Concilio Lugdunensi Fridericum II. Imperio deiecit. [Vide plurima exempla in citato Regali Sacerdot.]

Respondeo. Hæc omnia à Summo Pontifici fieri non ex vi potestatis directæ, sed indirectæ in jura & bona temporalia: nam imperia, regna & reges, quatenus ad finem salutis æternæ subordinantur, etiam Ecclesiasticæ potestati, quæ aliter fidelium salutem non posset prospicere, subjunguntur.

11. Quæres quartò. An etiam in femina seu Regina hæredæ regni legislativa potestas locum habeat?

Respondeo affirmativè. Cùm enim suprema potestati & Regiæ jurisdictioni annexa sit legislativa potestas, si femina Regiæ successione & gubernationis, pariter & legislativæ potestatis erit capax. Nec obstat, quòd Apostolus 1. Tim. 2. Mulierem docere non permittit. Et in 1. femina ff. de R. l. dicitur: *Feminas ab omnibus officiis civilibus vel publicis remotas esse, & ideo nec Judices esse posse, nec magistratus gerere.* Nam Apostolus loquitur de publica & concionatoria doctrina fidei in Ecclesia, lex verò loquitur de feminis sortis inferioris, non de præcellentibus, & in summo regimine constitutis. V. Suar. l. 3. c. 9.

§ III.

Potestas ferendi leges Ecclesiasticas.

12. Quæres primò. An potestas legislativa in Ecclesia sit juris Divini?

Respondeo primò. Potestas legislativa pro tota Ecclesia est in Summo Pontifice immediate collata à Christo. Ita DD. Catholici. Ratio est: Christi in terris Vicarius habet supremam jurisdictionem & potestatem gubernativam, ad eoque & legislativam in Ecclesiam, & quidem jure Divino, seu immediate à Christo: sed Sum. Pont. legitime in Cathedra Romana succedens Petro est Christi in terris Vicarius: ergo jure Divino habet potestatem legislativam in totam Ecclesiam. Major fundatur in duplici loco Evangelii, uno quo Christus potestatem gubernativam Petro promissit, Matth. 16. *Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam. Et tibi dabo claves regni cælorum.* In altero, quo tradidit: Jo. 21. *Pasce oves meas,* quo verbo pascenti supremum Ecclesiæ regimen & cura pastoralis designatur, quemadmodum 2. Reg. 5. indicatur: *Tu pasces populum meum Israël, & eris Princeps super eum.* Minor pariter ostenditur: Per hæc verba suprema potestas in Ecclesiam eo sine Petro fuit tradita, ut Ecclesia in ipso tanquam petra solidata contra persecutiones invicta pe-

rennaret: atqui hoc non obtineretur, nisi unà cum Ecclesia etiam officium supremi hierarchatus perennaret. Unde Adrianus Papa in Epistola ad Imp. quæ refertur in 7. synod. act. 2. *Ab ipso, inquit, Redemptore mundi B. Petro Apostolo principatus ac potestas data est, & per eundem Apostolum Catholica & Apostolica Ecclesia Romana usque hæc tenet principatum, & potestatis auctoritatem.* Et in c. novit. de judiciis dicitur: *Potestas nostra non ex homine, sed ex DEO est.* Neque refert quòd electio ad Papatum fiat ab hominibus: quia cùm legitima successio non fiat jure sanguinis, aut modo hæreditario, sed vi electivæ designationis: idcirco electores designant quidem personam, quæ Petro succedat, non tamen tribuunt jurisdictionem, quam ipsimet nunquam habuerunt; sed posita hæc designatione tanquam necessariâ conditione, potestas jurisdictionis supremæ immediate confertur à Christo.

Respond. secundò. Potestas ferendi leges universales pro tota Ecclesia eodem jure competit Concilio œcumenico, quia illud representat totum corpus Ecclesiæ, habetque influxum auctoritatis à præsentia Romani Pontificis, tanquam Capitis, cujus munus est Generalia Concilia convocare, præsidere, approbare, confirmare. Unde si Concilium sit acephalum, & Papali auctoritate destitutum, nullâ potitur potestate legislativâ, quippe carens jurisdictione requisitâ.

Sed quid si Concilium congregetur Sede vacante, vel tempore schismatis?

Respondeo: Possit quidem leges universales condere, in quantum exigit temporum necessitas; quæ tamen non aliter sunt habituræ efficaciam, nisi cùm à sequenti Romano Pontifice fuerint approbatæ, vel ab Episcopis congregatis pro singulis suis diocæsis acceptatæ, in iisque promulgatæ. Ratio est: quòd tale Concilium jurisdictionem pro tota Ecclesia nec habet à Summo Pontifice ut supponitur, neque à jure Divino, de quo nec scripto, nec traditione constat. Plus ergo potestatis non habet quàm quæ cuilibet corpori mystico jure naturæ competit, ut in defectu capitis per Principes congregatos possit se gubernare, suoque bono prospicere, quousque legitimum caput obtinuerit. Ita Suar. l. 4. c. 6.

Respondeo tertio. Episcopi obtinent potestatem legislativam pro suis diocæsis, non quidem immediate, sed mediatè à Christo acceptam. Et primæ quidem partis ratio est: quia in tantum habent potestatem condendi leges, in quantum sunt Pastores & Rectores Ecclesiæ: sed sunt Rectores Ecclesiæ, non quidem universales sed quilibet suæ particularis Diocæsanæ, juxta illud D. Pauli Act. 20. *Vos Spiritus S. posuit regere Ecclesiam DEI;* ergo quilibet respectu suæ Ecclesiæ diocæsanæ habet auctoritatem leges ferendi. Ita habetur c. 2. de major. & obed. c. 2. de constitution.

Secundæ partis, quam contra Vasquez tuetur Suarez cum communi, Ratio est: quia jurisdictionis Episcopalis, cujus pars est legislativa, per Summum Pontificem sæpe limitatur, ampliat, aufertur, non habentibus ordinem Episcopalem confertur, ab Episcopis non consecratis & solum confirmatis exercetur, quod evidens signum est, potestatem jurisdictionis à Summo Pontif. in Episcopos immediate